

SZAKDOLGOZAT

**Varga Liliána
Kaposvár, 2023**

**MAGYAR AGRÁR- ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM KAPOSVÁRI
CAMPUS NEVELÉSTUDOMÁNYI INTÉZET
TANÍTÓ ALAPSZAK
NAPPALI TAGOZAT**

**A CSALÁDON BELÜLI ERŐSZAK
KIHATÁSA AZ ISKOLAI ÉLETRE TANÁRI
SZEMSZÖGBŐL MAGYARORSZÁGON
(GYERMEKKORBAN)**

**The impact of domestic violence on school life
from a teacher's perspective in Hungary
(In childhood)**

**Konzulens:
Dr. Belovári Anita
adjunktus**

**Készítette:
Varga Liliána
tanító hallgató**

**KAPOSVÁR
2023**

„Egy sérelem mindaddig láthatatlan marad, míg senki sem emlékszik rá, míg senki sem beszél róla nyilvánosan. A külső szemlélő számára az áldozat nem áldozat, az elkövető nem elkövető, tehát mindkét felet félreismeri, mert egyikük szenvedése, illetve a másik erőszakos tette számára láthatatlan marad. Kétszeresen is igazságtalanság történik tehát: egyszer akkor, amikor a bántalmazás megesik, másodszor pedig akkor, amikor nem vesznek róla tudomást.” (Volf, é.n. 29p.)

Miroslav Volf- horvát származású teológus

Köszönetnyilvánítás

Köszönöm Dr. Belovári Anita témavezetőknak, hogy segítette a munkámat és folyamatos tanácsadást biztosított.

Köszönöm azoknak az 1-4. osztályos tanítóknak, akik kitöltötték a kérdőívet, véleményt formáltak, hogy a kutatásom eredményesebb legyen.

Önök nélkül nem sikerült volna!

Tartalomjegyzék

Bevezetés	6
1. Gyermekkor	8
2. Családon belüli erőszak	9
2.1. Mit nevezünk családon belüli erőszaknak?	9
2.2. Családon belüli erőszak fajtái:	9
2.2.1. Fizikai bántalmazás	9
2.2.2. Szexuális bántalmazás	10
2.2.3. Érzelmi bántalmazás	11
3. Gyermekbántalmazás a büntetőjogban Magyarországon (A „családon” belül)	13
3.1. Büntetőjog	13
3.1.1. Fizikai bántalmazás:	13
3.1.2. Szexuális erőszak:	14
3.1.3. Érzelmi bántalmazás:	14
3.1.4. Konklúzió	14
3.2. A több sebből vérző rendszer	14
4. Tanítók, mint problémamegoldók	17
4.1. Milyen szempontok szerint kell ismernie egy tanárnak a tanulókat?	17
4.2. Hogyan ismerhető fel a probléma?	17
4.3. Milyen lehetőségei vannak a tanítóknak a probléma felismerése után?	18
5. Családon belüli erőszak kutatása az 1-4. osztályos évfolyam körében	20
5.1. Hipotézisek	20
5.2. Kutatás célja	20
5.3. Kutatás módszere:	21
5.4. Kutatás eredménye	22
5.5. Kutatás eredményének összevetése a hipotézisekkel	30
5.6. Következtetés, vélemény, javaslat	31
6. Összegzés	33
Felhasznált források és szakirodalmak	35
Irodalomjegyzék	35
Törvények	37
Internetes forrás	37
7. Melléklet	38

BEVEZETÉS

A családon belüli erőszak és a gyermekbántalmazás sokak által ismert fogalmak. Ennek problémája most és régen is végig kísérte az emberiséget. Máig vitatott kérdés, hogy hol van a bántalmazás határa, mi lehet fegyelmezés és mi erőszak. A családok helyzete privát, hiszen négy fal között történik a „nevelés”, ahol a felelősség a szülőké. Mégis vannak olyan esetek, amikor a társadalom kénytelen beleavatkozni a családi „idillbe”.

Ez egy olyan probléma, amiről mindenki tud. A történelem során különböző törvényeket hoztak ennek elkerülése vagy megakadályozása érdekében, de sajnos még így is rengetegszer előfordul napjainkban. Véleményem szerint sokat javult a helyzet, mivel ma már a gyermekek szavát is figyelembe veszik a felnőttek. Az iskolákban például az osztályfőnök feladata megismerni a gyermekek családi háttérét. Minden esetben elsődleges szempont lenne a szülőkkal való együttműködés, hogy a tanulók számára egy megfelelő mintát és közeget tudjanak együttes erővel biztosítani. Probléma akkor van, ha a szülők erre nem hajlandóak valami okból kifolyólag, vagy a tanár, mint nevelő nem veszi ki ebben a fontos szerepben a részét. Ilyenkor fordul elő, hogy egy rossz körülmények között élő gyermek, aki esetlegesen bántalmazás áldozata, nem kap segítséget egyik féltől sem és bennreked egy olyan helyzetben, ami a mentális vagy a testi fejlődését veszélyezteti, illetve rossz irányba formálja. Jelenleg nem az a kérdés Magyarországon, hogy van-e családon belüli erőszak vagy gyermekbántalmazás, különben nem lenne szükségünk az ezzel kapcsolatos törvényekre. A kérdés az az, hogy hogyan lehetne ezeken a gyerekeken segíteni tanítóként, ha a szülőkkal nem lehet együtt működni. Illetve, hogy kell-e segíteni ezeken a gyerekeken? Erre a válasz nagyon egyszerű lenne. Ha kiállnék az utcára és feltenném ezt a kérdést, valószínűleg mindenki rávágná, hogy „igen”, kell segíteni ezeken a gyerekeken. Akkor miért van az, hogy mégse kap minden gyermek segítséget a megfelelő időben vagy esetleg soha?

A szakdolgozatomban írni fogok a gyermekbántalmazásról. Hogyan vélekedünk ebben a kérdésben most? Magáról a gyermekkorról, hogy melyik az az időszak, amit gyermekkorunk tekintünk. Ki fogok térni a családon belüli erőszak fajtáira, típusaira. Természetesen nem csak akkor érheti a gyermeket trauma, ha őt bántják valamilyen formában. Hiszen már maga a tudat vagy a látvány, hogy a szülei, testvérei között ez történik is elegendő ahhoz, hogy a gyermek viselkedését befolyásolja. Írni fogok az erre kialakított törvényekről és a Magyarországi büntető rendszerekről, illetve arról, hogy a tanítóknak mi a tényleges szerepük ebben, és milyen

intézkedéseket tudnak tenni. A legvégén pedig kutatást végzek a tanárok körében arról, hogy mekkora ennek a gyakorisága elsőtől negyedik osztályig.

1. GYERMEKKOR

A 21. században különböző meghatározásokkal találkozhatunk a gyermekkorral kapcsolatban. Stefano Calicchio A Tudományos Pszichológia története című könyvében úgy olvashatunk erről az időszakról, hogy a gyermekkori szakasz egybe esik az iskolakezdés évével. Tehát 6 éves kor körül alakul ki, de akár korábban is elkezdődhet valakinél, ha a tanulmányok megkezdését értjük alatta, és a serdülőkorral ér véget (Calicchio, 2021).

A 20. századi pszichológusok, történészek és irodalmi szerzők más- más ciklusokba sorolják a gyermekkor egyes szakaszait. Erik Erikson például az emberi életet 8 különböző szakaszra bontja fel. Erikson pszichoszociális fejlődés-elmélete szerint Stefano Calicchio könyvében olvasható életszakaszt kisiskoláskornak nevezzük (Vogel-Scibilia et al. 2009). Míg Shulamith Shahar történész a lányoknál 7-12, míg a fiúknál 7-14 éves korig határozza meg a gyermekkort (Pukánszky, 2001). Magyarországon a Büntető Törvénykönyv (Btk.) a gyermekkorban részt vevő személyt, úgy határozza meg, hogy olyan egyén, aki a 14. életévét nem töltötte még be (Btk, 2012a).

A gyermekkorba én az 1-4. osztályos tanulókat fogom besorolni a kutatásomban. Mivel ez az időszak mindegyik előzetes példamba besorolható.

Nagyon fontos ebben az életszakaszban, hogy a szülőktől, illetve a tanároktól megfelelő dicséretet kapjanak. Azok a gyerekek, akik ezt nem kapják meg, végül kételkedni fognak saját képességeikben (Nguyen et al. 2019).

A szülők, tanítók feladata tehát, hogy támogassák a gyermekeket és megfelelő környezetet, illetve példát biztosítsanak számukra.

2. CSALÁDON BELÜLI ERŐSZAK

2.1. Mit nevezünk családon belüli erőszaknak?

A család maga a legfontosabb közeg egy gyermek, illetve még egy felnőtt számára is. Azt, hogy hova születünk, nem mi határozzuk meg, mégis az ott gyűjtött élményeink, tapasztalataink végig kísérik az egész életünket. Emiatt rendkívül fontos, hogy egy gyermek megfelelő családi háttérrel rendelkezzen, megfelelő helyen nőjön fel, ahol a szülők, mint gondviselők, ellássák a rájuk szabott feladatukat és gondoskodjanak gyermekükről. De mi van akkor, ha a „család” mégsem a megnyugvást jelentő hely, hanem a rémálmok barlangja?

A családon belüli erőszak fogalmát a családtagok vagy intim partnerek közötti erőszakos cselekményekre használják, de a különböző meghatározások szűkebben vagy tágabban értelmezik a családon belüli erőszaknak tekintett jelenségek körét és mértékét (Szöllősi, 2005).

A gyermekvédelmi érdekek védelmezői tágan értelmezik a családon belüli erőszakot. Szerintük nemcsak a partnerek közötti erőszakot, hanem az egy háztartásban élő személyek közötti vagy a rokonok közötti erőszakot is magában foglalja, sőt a gyermekek elleni erőszakot is. A "középutas" megközelítés nem jelenti azt, hogy a gyermekbántalmazás, a nők elleni erőszak, az intézményi és rendszerszintű bántalmazás azonos a családon belüli erőszakkal, vagy hogy ugyanúgy megoldhatók. Úgy vélik, hogy a családtagok közötti bántalmazás bármely formája családon belüli erőszaknak minősül. Másfelől viszont úgy vélik, hogy csak a családi egységen belül előforduló magatartásformák tekinthetők családon belüli erőszaknak (Virág, 2005).

2.2. Családon belüli erőszak fajtái:

2.2.1. Fizikai bántalmazás

A fizikai erőszak magában foglalja a szándékos fizikai bántalmazás minden fajtáját: ütést, rúgást, harapást, fegyverrel való sebzést, égetést, leforrázást, rázást. Valamennyi felsorolt cselekmény kimeríti a bántalmazás fogalmát, még akkor is, ha az erőszaknak nincs nyilvánvaló következménye, és az ebből eredő testi sértés nem igényel orvosi ellátást (Sz.n., 2022a.).

A családon belüli fizikai bántalmazás célpontja lehet házastárs vagy élettárs, gyermekek, valamint más családtagok. A családon belüli erőszak egyik formája a gyermek elleni fizikai

bántalmazás, amelyet bármelyik szülő, vagy egyéb rokon követhet el. A családon belüli fizikai bántalmazás egyik oka, hogy a bántalmazó munkahelyi vagy más kapcsolatrendszeri kudarcra a gyengébbekkel szembeni agresszív viselkedést okoz. Az esetek túlnyomó többségében az erőszak valójában nem a családtagok ellen irányul, mégis ők lesznek az áldozatok. Vannak azonban olyan szülők is, akik fizikailag megbüntetik gyermekeiket, azért, mert azt hiszik ez előnyös lesz a gyerek nevelésének szempontjából. A családon belüli erőszak keretében egy gyermeket ért fizikai bántalmazás szándékos cselekmény, amely egyszer vagy gyakran előfordulhat. A gyermeknevelés során a testi fenyegetés súlyos lelki sérülésekhez vezethet, és károsíthatja a gyermek személyiségfejlődését. A fizikai bántalmazás jelei lehetnek zúzódások, belső sérülések és csonttörések (U.o.).

Fontos megjegyezni, hogy passzív bántalmazásnak minősül az, ha a szülő nem bántja fizikailag gyermekét, de szó nélkül eltűri a másik fél fizikai erőszakát a gyermekén (U.o.).

Egy 2020-as kutatás során a gyermekbántalmazásokkal kapcsolatos attitűdöket vizsgálták Magyarországon. A felmérést a Publicus Intézet végezte, melyben 1003 fő magyarországi lakos válaszát elemezték ki. A megkérdezettek 38%-a jelentette ki, hogy a gyermeknek nincsenek jogai, csupán kötelességei és pár pofon nem árt neki a gyermeknevelés céljából. A kutatás eredményeit tekintve Szlankó Viola, az UNICEF Magyarország gyermekjogi szakértője aggodalmát fejezte ki a álszadókkal szemben, mivel a testi fenyegetést elfogadók különösen magas arányban voltak jelen (Sz.n., 2020).

2.2.2. Szexuális bántalmazás

Szexuális erőszakról akkor beszélünk, ha valakit akarata ellenére erőszakkal, kényszerítéssel, manipulációval vagy személyazonosságával való visszaéléssel kényszerítenek szexuális tevékenységre. A szexuális zaklatás a gyermek szexuális tevékenységre való kényszerítése vagy bátorítása, ideértve a szexuális tartalom sokféle verbális és egyéb formáját. A gyermeki szexuális zaklatás során felnőttek vagy az áldozatnál jóval idősebb gyermekek használják erejüket az érintett gyerekekkel szemben. Bármilyen szexuális tevékenység egy felnőtt és egy gyermek között bántalmazásnak minősül, azaz visszaélésnek, erőszaknak. A családtagok között előforduló szexuális zaklatás egyik formáját vérfertőzésnek nevezik. Két típus különböztethető meg, attól függően, hogy a bántalmazás során létrejön-e fizikai kapcsolat a felek között. Az egyik fajtája, hogy az erőszaktevő érintéssel él vissza. Ebbe a kategóriába tartoznak a dörzsölések, a szexuális érintkezés szájjal, vagy bármilyen behatolás. Érintés nélküli visszaélésről pedig akkor beszélünk, ha a gyermeket pornográf fotózásra kényszerítjük, vagy

éppen ilyen tartalmakat jelenítünk meg neki. Családon belül leggyakrabban az apa él vissza ilyen szempontból szerepével, a lánya vagy a fia felé. De előfordulhat az is, hogy az anya végzi ezt a tevékenységet. A gyermek viselkedésében megjelenhet a szexuális zaklatás jelei. Például gyakran válnak félénkké, bizalmatlanná, elutasítóvá. Meggyengül a kapcsolatuk a kortársaikkal, és elzárkóznak az idősebb személyektől. A gyermek szexuális zaklatása során az egyénnél olyan problémák is megjelenhetnek, mint öngyilkosságra való hajlam, étkezési zavarok, vagy tanulmányi teljesítmény hirtelen hanyatlása (Sz.n., 2022b).

Az Európai Tanács 2015-ben a november 18-át a „Gyermekek Szexuális Bántalmazásától és Kizsákmányolásától való Védelmének” napjává nyilvánította. Minden évben azóta más problémára irányítják a figyelmet ezzel kapcsolatban a megelőzés érdekében. Egy 2019-ben végzett kutatás alapján megállapították, hogy a sértettek $\frac{3}{4}$ lány volt. A bántalmazottak 58 százalékának egy rokona volt az elkövető, illetve, hogy az áldozatok 55 százaléka az elkövetéskor még nem töltötte be a 9. életévét. Az elkövetők 95 százaléka volt férfi. (Szabó, 2019) Ez a kutatás ténylegesen rávilágít, hogy hazánkban mennyire súlyos probléma a szexuális bántalmazás. A szexuális zaklatás pedig a koronavírus járvány alatt még tovább nőtt. Az Európai Unió 2020-as adatai szerint 10 év alatt 23 ezerről 800 ezerre nőtt az online szexuális zaklatással kapcsolatos bejelentések száma. (U.o.).

2.2.3. Érzelmi bántalmazás

Ha egy gyermek fizikai bántalmazás áldozata vagy éppen szexuális bántalmazást élt át, az sokkal könnyebben észrevehető és bebizonyítható, mintha érzelmi zaklatáson ment volna keresztül. Ugyanis látható jeleket hagynak maguk után az áldozat testén. De mi van akkor, ha nincs látható jel, mégis a gyermek viselkedése megváltozik? Mi történik, ha az adott személy a családjában tettlegesség nélkül változik áldozattá? Akkor beszélhetünk érzelmi bántalmazásról. Bár fizikálisan az egyén teljesen rendben van és sértetlen, például nincsenek rajta verési vagy vágási nyomok, mégis úgy érzi, hogy valami nincs rendben. Sokszor ezt a legnehezebb megfogalmazni az áldozatok számára, ahogy ezt a legnehezebb kivizsgálni is. Mert attól még, hogy azt mondom, az anyukám nem enged el a barátaimmal szórakozni, amíg nincs kész a házim, még nem leszek érzelmi bántalmazás áldozata, attól függetlenül sem, hogy ez engem mennyire viselt meg. És itt nem is arra kell gondolni, hogy a szülők elvárnak különböző dolgokat a gyerekeiktől, amiket esetlegesen valamilyen tevékenységhez hozzá kötnek. Attól még hogy úgy érzik magukat, igazságtalan velük szemben, nem feltétlenül beszélhetünk erőszakról.

De akkor mik is tartozhatnak ide? Például, ha a szülő folyamatosan kritizálja a gyermekét. Ide tartozik még a fizikai bántalmazással való fenyegetés, akkor is, ha ez nem megy át tettelegességbe, illetve, ha folyamatosan fölényeskedik a szülő, a gyermekével szemben és lekezelően viselkedik. Esetleg korlátozza szabadságában, meghatározza kivel találkozhat, hova mehet. Beszélhetünk érzelmi zsarolásról is, amikor az áldozat félelmeit, bizonytalanságát használják fel. Az elhanyagolás, gondoskodás hiánya szintén ide sorolható (Gönczöl et al, 2016).

Tehát attól, hogy nincsenek külső jelek a bántalmazásra, lehet mind felnőtt, mind gyermek bántalmazás áldozata. Sokszor hallhatjuk, hogy a lelki gondok testi tüneteket is produkálhatnak. A pszichoszomatikus orvoslás például pont azt vizsgálja, milyen kapcsolat van a lélek és a test között. Ha a lélekkel nincsen minden rendben azt semmiképpen sem szabad figyelmen kívül hagyni.

3. GYERMEKBÁNTALMAZÁS A BÜNTETŐJOGBAN MAGYARORSZÁGON (A „CSALÁDON” BELÜL)

A családon belüli erőszak, illetve gyermekbántalmazás mint megnevezés a büntetőjogban ilyen formában nem jelenik meg önállóan. A gyermekekkel szemben elkövetett bűncselekmény elkövetőivel szemben súlyosabb büntetési tételeket határoz meg. Ezáltal is védi a gyermekeket az elkövetőkkel szemben. Gyermekek ellen elkövetett bűncselekmények közé tartozik például a fizikai erőszak, a szexuális bántalmazás, pornográfia stb. A büntetőjogban kimondottan nem családként határozza meg ezt a közeget, akikkel a gyermek él, hanem úgy ír róla, mint hozzátartozók, nevelők stb. A Magyar Állam, csak akkor tudja megvédeni ezeket a gyerekeket, ha tudomást szerez a bűncselekményről. Ezért is nagyon fontos a korai felismerés, hogy a gyermek a lehető legkevesebb kárt szenvedje el. Az idő előre haladtával egyre nehezebb bizonyítani ezeket az erőszakos cselekedeteket. Itt általánosságban gondolhatunk arra is, hogy például a seb begyógyul, vagy a gyermek egyre jobban bezárkózik és emiatt nem beszél ezekről az esetekről. Pedig sajnos, hogy kiderítsük a tényleges bűnt és annak súlyosságát, ahhoz a gyermeket kénytelenek a hatóságok bevonni.

A Polgári Törvénykönyv (Ptk.) Negyedik könyv: Családjog 4:147.§ (1) és (2) bekezdése előírja, hogy a szülők a gyermek megfelelő testi, szellemi, erkölcsi fejlődésének érdekében kötelesek együttműködni és így gyakorolni a szülői felügyeletet. Ha ez nem történik meg, vagy a szülők bármelyik tagja veszélyezteti a gyermeknél az előbb felsoroltakat, és ez más személy vagy az a hatóságok tudomására jut, akkor lép hatályba a büntetőjog. A családjog leírja, hogy melyek azok az esetek, amikor a hatóságok beavatkozhatnak, mert a családjog nem csak a gyermeket, hanem a családot is védi (Ptk., 2013).

3.1. Büntetőjog

3.1.1. Fizikai bántalmazás:

A Btk. 164.§ (1)-ben úgy határozzuk meg a fizikai erőszakot, mint testi sértés. Ez azt jelenti, hogy akkor követünk el testi sértést, ha más testi épségét vagy egészségét veszélyeztetjük. 164.§ (4) bekezdésének b) pontja szerint az a személy, aki könnyű testisértést követ el védekezésre alkalmatlan személy ellen, 3 évig terjedő szabadságvesztésre ítéhető. A súlyos testi sértés ezzel szemben 5 évet von maga után a (6) bekezdés b) pontja szerint (Btk, 2012b).

3.1.2. Szexuális erőszak:

A Btk. 197.§ alatt külön taglalja a szexuális erőszakot. Szexuális erőszakot az követ el, aki a szexuális kényszerítést erőszakkal, fenyegetéssel követi el, illetve aki 12. életével be nem töltött személlyel szexuális cselekményt végez, vagy esetleg végeztet. A Btk. 197.§ (3) bekezdés a) és b) pontja szerint az, aki 18. életévét be nem töltött személlyel végez ilyen cselekvést, illetve a sérelmet elszenvedő félnek a hozzátartozója, vagy nevelője 5 évtől 10 évig terjedő szabadságvesztéssel számolhat (Btk, 2012b).

3.1.3. Érzelmi bántalmazás:

A Btk-ban kimondottan nincs ilyen megfogalmazás, azonban a 208.§ (1) és (2) bekezdése ír arról, hogy azok, akik 18. életévüket be nem töltött személy ellen követnek el értelmi, erkölcsi vagy érzelmi fejlődését veszélyeztető bűnt, az 1-5 évig terjedő szabadságvesztéssel számolhat (Btk, 2012b).

3.1.4. Konklúzió

Tehát ezekből is látszik, hogy a törvény maga, súlyosabban büntetné a gyermekek ellen elkövetett bűncselekményeket, bántalmazásokat. Azonban, ha ezekről a cselekményekről az állam nem szerez tudomást, akkor a törvény nem tud érvényt szerezni a jogban leírtaknak, és az elkövetők abban bízva, hogy ezt megúszhatják, továbbra is elkövetik ezeket az erőszakos cselekvéseket. Az, hogy a jogszabályban leírtak mennyire eredményesek, az attól is függ, hogy azokat hogyan alkalmazzuk. Gondolok itt a bejelentésre, nyomozásra, bűncselekmény súlyosságának megfelelő bírósági ítéletekre. (Minél súlyosabb a bírósági ítélet annál nagyobb visszatartó hatása van.) Ha az előbb felsorolt bűncselekmények valamelyike a hatóság tudomására jut, akkor beavatkozhat, és kötelessége be is avatkozni (Btk, 2012b). De ha olyan dologról szerzünk tudomást, ami ezeket a bűncselekményeket nem meríti ki (családon belüli veszekedések stb.), akkor az abba való hatósági beavatkozás, nem minden esetben történik meg, mert a Ptk.-n belül a családjog nem csak a gyermeket, hanem az egész családi közösséget is védi (Ptk., 2013).

3.2. A több sebből vérző rendszer

Solt Ágnes az Országos Kriminológiai Intézet tudományos főmunkatársa kielemezte a 2015-2020-ig jogerőre emelkedett kiskorú veszélyeztetésével kapcsolatban a bűnügyi iratokat. Ezzel kapcsolatban készült vele egy interjú a családon belüli erőszakról Magyarországon. A 2015-

ben összesen 961 jogerőre emelkedett ügy volt, majdnem felében a családon belüli erőszak és gyermekbántalmazás jelent meg. Mely esetek nagy részében kettő vagy akár három gyermek is érintett volt. Solt Ágnes az interjú során kifejti, hogy Magyarországon a gyermekvédelmi rendszer nem megfelelően működik, mely a gyermekjóléti központ, gyámhivatal és a gyermekjóléti szolgálat közötti nehézkes információcseréjére, illetve a szakemberek eltérő véleményeire vezethető vissza. A jelzőrendszer tagja vagy nem tesznek jelzést, vagy pedig, ha meg is tették, a további probléma után ezt nem ismétlik meg. Mivel a sértetteket túlnyomó többségben nem védi senki, így egy idő után már egyre kevésbé tesznek részletes vallomásokat. Az áldozatok akár lekezelő bánásmódban is részesülhetnek, ami fokozza az átélt traumát. De problémát jelent még az is, ha nincsen megfelelő bizonyíték, így az ügyészség nem emel vádat. Az esetek háromnegyed részében az elkövetők visszamehetnek családjukhoz és folytatják bántalmazó tevékenységeiket. A probléma még abból is fakad, hogy sok esetben az ügy évekig húzódik, amíg a bántalmazott vagy bántalmazottak az elkövetővel élnek együtt, hiszen senki nem védi meg őket. Az interjúban Solt Ágnes beszél arról is, hogy bár a jogszabályok teret biztosítanak a gyermekvédelemre, mégsem történik hatékony beavatkozás, mivel szakemberhiány, a félelem, a bizonytalanság a szakmai lépéseket illetően mind-mind gátolják a folyamat megoldását. A bűnügyi iratok vizsgálata során csak 56%-ban került el a gyermek a bántalmazó családtól, mivel a szakemberek félnek a felelősségre vonástól a szülők és a felettes szervek részéről, illetve, ha a gyermeket kiemelik, akkor biztosítaniuk kell számukra, hogy egy jobb környezetbe kerüljenek. Azonban a nevelőszülők száma véges és sokszor ők sem jobbák, mint az eredeti család, ahol a gyermek élt. Több eset is előkerült, ahol a nevelőszülők is elkövetők voltak a gyermek bántalmazása során. Akik pedig intézetbe kerülnek újabb problémákkal szembesülnek, mint drog, kortársak általi bántalmazás. Solt Ágnes kifejti, hogy a probléma megoldásához szociális eszközökre lenne szükség, azonban jelenleg a büntető eljárás van a hangsúly, ami a vádlottat helyezi előtérbe nem pedig a bántalmazottat. Az interjú során egy olyan esetet is példának hoz, amikor a válóper és a büntetőeljárás egy időben zajlott, de a hatóságok közötti információcsere hiányában a gyermekbántalmazó kapta meg a kizárólagos felügyeleti jogot. Szerinte arra lenne szükség, hogy a társadalom szemlélete ebben a témában megváltozzon és kiköveteljék a gyermekvédelmi rendszer helyes működését (Hornyik, 2020).

A Pandora szelencéje nemzetközi projekt részeként a gyermekek szexuális bántalmazását vizsgálták 4 különböző országban. A négy ország között Magyarország is helyet foglalt. A projekt keretein belül megvizsgálták a 2006 és a 2010 közötti bírósági és rendőrségi adatokat.

A gyermekek bántalmazását és veszélyeztetését illetően az áldozatok számának 82%-a volt lány, a tizenkettedik életévét be nem töltöttek aránya pedig 41% volt. Megvizsgálták továbbá, hogy az ügyek mekkora része jut el a vádemelésig. Amikre átlagosan 3 évet kellett várni az áldozatoknak. A 2006-2010-ig vizsgált adatok alapján 64% jutott el a vádemelésig, és átlagosan 36%-a volt az az eset, ahol kapott is valamilyen formában büntetést az elkövető. Ebből is látható, hogy jelentős részük már az előtt megszűnt, hogy valamiféle eredménye lett volna. A projekt kutatásából még az is kiderül, hogy az elkövetők között, azoknak akiket gyermekek megrontásával vádoltak és ítétek el 54%-a csak felfüggesztett börtönbüntetést kapott. A projekt keretein belül olyan következtetésekre jutottak a kutatásaik alapján mint , hogy a hatóságok nem biztosítják a gyermekek számára a megfelelő védelmet, nincsenek a gyermekek kihallgatására olyan kötelezően betartandó protokollok, amelyek figyelembe vennék a gyermekek mentális állapotát a trauma miatt. A nyomozások nehézkesek, sok esetben hatástalanok, mivel az eljárás során a hatóságok az esetek többségében csak a tanúvallomásokra fókuszál, ha az félelemből nem következik be, akkor a nyomozás eredménytelen. A szociális dolgozók és a pszichológusok képzésébe nincsen megfelelően beépítve a gyermekek szexuális zaklatása és kizsákmányolása, így átsiklanak a jelek fölött, mivel nem tudják mi a teendő és a gyermekvédelmi jelzőrendszer sem működik megfelelően (Horváth et al. 2011).

4. TANÍTÓK, MINT PROBLÉMAMEGOLDÓK

4.1. Milyen szempontok szerint kell ismernie egy tanárnak a tanulókat?

A pedagógusok olyan közfeladatot ellátó személyek, akiknek munkájuk a közösség és a társadalom felé kiemelt jelentőségű (Dr. Gombolai, 2019). A pedagógus elsődleges feladata, hogy megfelelően oktassa a tanulókat. Az ehhez szükséges tudásanyagot joga van azonban megkapni. Kötelessége továbbá, hogy feladata ellátása közben gondoskodjon a gyermek testi, szellemi védelméről és ezek megóvásáról. A tanárok sok feladatot ellátnak. A tananyag leadásán kívül és a megfelelő tudásanyag megszerzése mellett még számtalan dologra kell figyelniük. Ide tartozik például, hogy a tanulók számára megfelelő légkört kell biztosítaniuk, együtt kell működniük a szülőkkel, diákokkal, kollégákkal. Ahhoz, hogy megfelelően ismerje diákjait, ismernie kell a családi hátterüket. Folyamatos kapcsolatban kell lennie a gyerekek szüleivel, illetve ki kell alakítania tanulóival egy bizalmas légkört. A bizalom kialakításában azonban fel kell ismernie diákjai félelmeit, teljesítményeit, képességeit, megfelelően kell velük kommunikálnia és egy biztonságos, kényelmes közeget kell megteremtenie. Későbbiekben ezen ismeretek segíthetnek neki a különböző problémák felkutatásában, megoldásában, amik a diákjaival kapcsolatosak. Ha a pedagógus változást vesz észre a gyermekben, mint lelki, teljesítménybeli vagy fizikai változás, akkor ezen előzetes ismeretei segítenek neki, hogy megfelelően tudja kezelni az adott helyzetet (Dr. Kisida, 2002).

4.2. Hogyan ismerhető fel a probléma?

Az egyetemi évek során több területtel is találkozhatnak a tanítók, például pszichológia, didaktika, gyermekkortörténet, idegen nyelv, különböző tárgyak módszertana, és a gyakorlatok során éles helyzetben is kipróbálhatják ismereteiket a tanítás során, mégsem feltétlenül találkoznak olyan rendkívüli esetekkel, mint a bántalmazás. Természetesen itt nem arra gondolok, hogy valaki meghúzta a másik haját, vagy mondjuk lelökte a székről a társát a gyermek. Ezek is a bántalmazás egy-egy kategóriájába sorolhatók, ha olyanok az adott körülmények. Azonban én a családon belüli erőszakra szeretném fektetni a hangsúlyt. Az egyetemeken vannak különböző tárgyak, amik ezzel is nagy vonalakban foglalkoznak, például családi életre nevelés keretein belül, vagy a különböző dráma és élménypedagógiai tárgyakon is előkerül, mégsem feltétlenül gondolunk arra, mint leendő pedagógusok, hogy ezekkel az esetekkel mi is találkozhatunk. A

tanítási gyakorlatokon nem az az elsődleges egy „kis” tanító számára, hogy a gyermek szenved-e valamilyen testi- vagy lelki bántalmazásban, hanem az, hogy átadják a megfelelő tudást. Pedig előfordulhat, hogy éppen abban az osztályban, ahol tanít, pont egy ilyen gyerek ül vele szemben. Mikor egy pedagógus megkapja a diplomát és belép a munka világába, mint tanító, már nagyobb eséllyel fog az évek során ilyen diákokkal is találkozni. De milyen is lehet egy bántalmazott diák?

Ranschburg Jenő *Én és a másik* című művében például, úgy olvashatunk róla, hogy a családon belüli erőszak komoly károkat okoz a gyermek személyiségében. Állandó önértékelési problémákkal, szorongással és visszahúzódó viselkedéssel fognak küzdeni ezek a gyermekek. Sokszor lesz ideges és nyugtalan, a felnőttekkel szemben pedig bizalmatlanná válik, bezárkózik a saját világába. Kerülik a konfliktusokat és a problémás helyzeteket, nem szeretnének szocializálódni (Ranschburg, 2003). De a kortársaival szembeni szexuális magatartás, étvágytalanság is ide sorolható. Egységes tünetlista nincsen, mivel minden gyermek más és más. Fizikai tünet pedig lehet például a harapás, karmolásnyom, horzsolások, vérzés (Lengyel et al., 2019). Szóval egy tanítónak mind a testi és a lelki tüneteket együttesen kell megvizsgálni egy tanulónál. Hiszen horzsolás lehet egy eséstől, stressz pedig a következő dolgozattól, attól még nem feltétlen bántalmazás áldozta a tanuló.

4.3. Milyen lehetőségei vannak a tanítóknak a probléma felismerése után?

A gyermekeknek joguk van ahhoz, hogy emberi lényként tiszteljék őket, és hogy megvédjék őket a különböző bántalmazásoktól. Ha egy gyermeket bántalmaznak, bármely intézményhez, szervezethez vagy olyan személyhez fordulhat segítségért, aki hivatásszerűen foglalkozik gyermekekkel. Bár a gyermek elsődleges közege a család, ahol a szülőknek kötelessége védeni gyermeküket és segíteni őket, ez nem mindig így történik a valóságban. Ebben az esetben lehetnek a gyermek segítségére a jelzőrendszer tagjai. Mivel a gyermekek az iskolákban rengeteg időt töltenek, általában az oktatási intézmény felé tudnak legkönnyebben fordulni. A probléma felismerése után az oktatási intézménynek kötelessége értesíteni a gyermekjóléti szolgálatot a gyermek veszélyeztetettségéről, illetve hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása esetén. Az intézménynek, hatóságoknak, gyermekjóléti szolgálatnak kötelesek szorosan együttműködni és tájékoztatni egymást, hogy a probléma megoldódjon és a gyermek egy biztonságot közegbe kerüljön. Amennyiben ezt a kötelezettséget elmulasztják, úgy ők is bántalmazó magatartást folytatnak, de minimum munkaköri gondatlanságot jelent,

mivel a tanulót veszélyeztetik ezzel (Németh és Dr. Virág 2013). Szóval a pedagógusnak nem csak, hogy lehetősége van rá, de kötelessége is ezt jelenteni.

5. CSALÁDON BELÜLI ERŐSZAK KUTATÁSA AZ 1-4. OSZTÁLYOS ÉVFOLYAM KÖRÉBEN

5.1. Hipotézisek

H1: Feltételezem, hogy a tanítók az érzelmi bántalmazást is ugyan olyan fontosnak tartják, mint a többi bántalmazási fajtát.

H2: Feltételezem, hogy a tanítók több mint fele találkozott már családon belüli erőszak áldozatával.

H3: A családon belüli erőszak áldozatával találkozott tanítók mindegyike hivatalos úton is segített a tanulón.

H4: A szülők egyik tagja sem volt bevonható a folyamatba, hogy a gyermek jobb környezetbe kerüljön.

H5: Feltételezem, hogy azok a gyerekek, akik ebben szenvedtek/ szenvednek megváltozott viselkedést produkáltak/nak.

H6: Azok a tanítók összese akik nem találkoztak még ilyen esettel, ha szembe kerülnek egy ilyen jellegű problémával segíteni fognak a tanulón.

5.2. Kutatás célja

A kutatás arra irányult, hogy feltárja az 1-4. osztályos tanítók hány százaléka találkozott már családon belüli erőszak áldozatával a tanulók között. Céloom a családon belüli erőszak gyakoriságának megválaszolása, illetve, hogy a tanítók mekkora figyelmet fordítanak ezekre az esetekre.

Mivel az iskola a gyermekek számára egy olyan közeg, ahol a tanulók rengeteg időt töltenek, ez tökéletes hely arra, hogy a tanárok megismerve a gyerekeket, felfedezzék az ilyen jellegű problémákat. Fontos kiemelni, hogy a családon belüli erőszak, nem mindig a gyermek ellen irányul, azonban a gyermek mindenképpen valamilyen szinten elszenvedője. Kutatásom során fényt derítetek többek között arra is, hogy milyen változások következnek be a gyermeknél, illetve, hogy az érzelmi bántalmazást is komolyan veszik-e az tanítók. Azonban nem elég csak

fényt deríteni erre, hanem cselekedni is kell, hogy a gyermek minél előbb egy biztonságos közegbe kerülhessen és megszűnjön a probléma, ezért arra is keresem a választ, hogy a tanítók hány százaléka volt, aki nem segített az ilyen helyzetben lévő gyermekben, egyáltalán a tanító beavatkozása után a hatóságok és a gyermekjóléti központok foglalkoztak-e az ügygel.

A kutatásom során én az anonim kérdőívre támaszkodtam, így senki nem érezte magát kellemetlenül és szabadon válaszolhatott a kérdésekre, mindenféle következmény nélkül. Tehát maga a kérdéssor az 1-4. osztályos tanítókhoz jutott el, akik vagy aktív dolgozók, vagy akik jelenleg nem dolgoznak ilyen területen, de már tanítottak. A kutatás során több kérdésre is kerestem a választ, amiben nem csak a feleletválasztós, hanem több kifejtős rész is elő került. Az egész úgy lett összeállítva, hogy a válaszaiktól függően változzon a kérdéssor, így figyelve minden eshetőségre.

Azért ezt a gyermeki korosztályt választottam, mivel ez a szakdolgozatom gyermekkor című részében taglalt szakirodalomfeldolgozás alapján mindegyik fogalom meghatározásba besorolható.

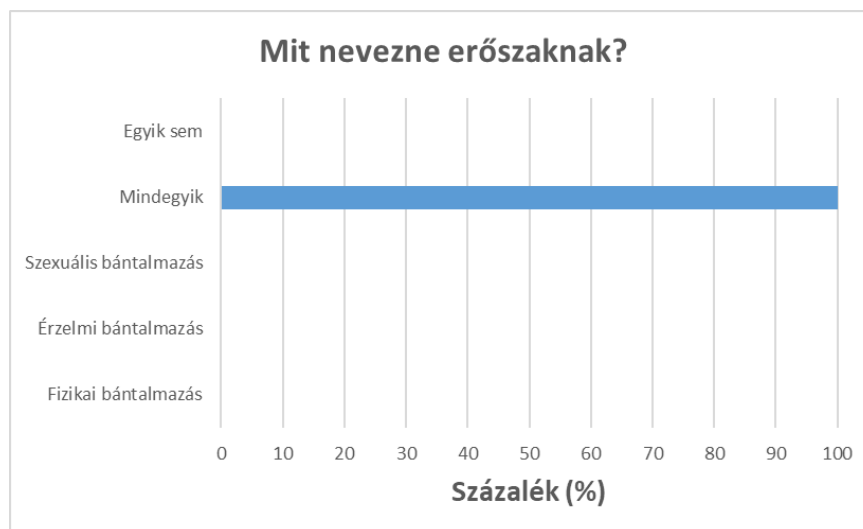
5.3. Kutatás módszere:

A kutatáshoz kvantitatív módszert használtam. Az online anonim google kérdőívet küldtem el több személyhez és iskolába is, ahol az 1-4. osztályos tanítókat/volt tanítókat kérdeztem a családon belüli erőszakkal kapcsolatban az iskolában. Kutatásom lezárása után összesen száz főt számolhattam (n=100). A feldolgozásomat segítette a google kérdőív, illetve a Microsoft Excel programok. A kérdések a válaszoktól függően változtak, figyelve minden eshetőségre. Összesen 24 kérdés volt a kérdőívben. De a válaszoktól függően mindenki csak 15 kérdéssel találkozott. A kérdőívben a feleletválasztós, jelelnégyzetes, rövid és hosszú kifejtős kérdések váltakoztak. Az elején általános kérdésekkel kezdtem, mint név, kor, lakhely. Utána jöttek a kutatásom fő kérdései a családon belüli erőszakkal, végül pedig a probléma megoldás. A kutatás során a kérdőívet kitöltők között a nemek szerinti elosztás a következőként alakult: 75% (75fő) nő és 25% (25fő) férfi töltötte ki. Korszerinti elosztásuk alapján a válaszadók (n=100) 28%-a 51 év fölötti volt. 18%-a (18fő) 46-50 év közötti, 6%-a (6fő) 41-45 év közötti, 13%-a (13fő) 36-40 év közötti, 11%-a (11fő) 31-35 év közötti, 7%-a (7fő) 26-30 é közötti és végül 17%-a (17fő) 22-25 év közötti felnőtt nő és férfi volt. Akik közül 83% (83fő) állami intézményben tanít. A válaszadók (n=100) maradék 27%-a (27fő) pedig magán, egyházi iskolában tanít

jelenleg, vagy nyugdíjas, illetve jelenleg nem ebben dolgozik. Tehát a kutatásomban részt veők életkora 22-től kezdődött, beleszámítottam a nyugdíjasokat, illetve a pálya elhagyókat is. Többségük állami iskolában tanít vagy tanított és nemi arányuk alapján nagyrészüik nő.

5.4. Kutatás eredménye

Az első témával kapcsolatos kérdésnél, arra voltam kíváncsi, hogy a válaszadók szerint mit nevezünk erőszaknak. A felsoroltak között szerepelt a fizikai, szexuális, érzelmi bántalmazás, illetve a mindegyik, egyik sem opció. 100% (100fő) választotta a mindegyik opciót. Amiből az következik, hogy a 1-4. osztályos tanítók/volt tanítók mindegyik bántalmazási formát az erőszak kategóriájába sorolják (1. ábra). Tehát a tanárok egyetértenek abban, hogy ezek a bántalmazási formák az erőszak kategóriájába sorolhatóak.

1. ábra: Mit nevezne erőszaknak?

Forrás: Saját szerkesztés

Aztán az érzelmi bántalmazásra fektettem a hangsúlyt. Megkérdeztem, hogy az érzelmi bántalmazást komolyan kell-e venni és indoklást is kértem hozzá. Itt egy hosszabb magyarázatot írhattak a véleményükről. 100% (100fő) állította, hogy igen, komolyan kell venni az érzelmi bántalmazást is.

Pár példa az indoklásokra:

P1: Mert a gyermek érzelmileg bántalmazza az kihat az egész életére. Nem fog bízni a felnőttekben, bizonytalan lesz, romlanak a tanulmányi eredményei, ami a továbbtanulását is veszélyezteti, emellett a későbbi emberi kapcsolatait, mint párkapcsolat.

P2: Mert az érzelmi problémák feltornyosulnak és később kihatással lesznek a bántalmazott életére mindenféle szempontból.

P3: Az érzelmi bántalmazás maradandóbb. A fizikai bántalmazással ellentétben ez egy életen át is elkísérheti a bántalmazottat, eredményeként számos lelki és mentális betegség is kialakulhat a bántalmazottnál.

P4: Mert szinte ugyanolyan tüneteket okoz, mint a testi bántalmazás. Fizikailag fájdalmat érzünk a mellkasunkban, fáj a gyomrunk, sírunk, pszichés tüneteket okoz, szorongunk és dekoncentráltak leszünk, romlik a teljesítményünk.

A válaszokból kiderül, hogy a tanárok nem csak erőszaknak tekintik az érzelmi bántalmazást, mint az előző ábra mutatja (1.ábra), de ugyanolyan fejlődést károsító hatásként hivatkoznak rá, mint mondjuk a fizikai, vagy szexuális bántalmazás során bekövetkezett szellemi, illetve testi visszamaradás.

Ezek után megkérdeztem, hogyan határoznák meg a lelki terrort. Pár példa: Az a folyamatos bánásmód, ami a bántalmazottnak maradandó lelki károsodást okoz. / Verbális bántalmazás. Szidalmazás, degradálás, csúfolódás, érzelmi zsarolás. / Egy érzelmi alapon való visszaélés. Melynek nem feltétlen van látszata, viszont romboló hatású akár az önbecsülésre. / Amikor valaki érzelmi nyomást kifejtve negatívan hat embertársára, ezáltal befolyásolva az illető lelkiállapotát./ A személy "személytelenné" tétele. Egy idő után elveszíti az önazonosságát. Ebből is látszik mennyire, negatívan értékelik ezt a kifejezést, ezt a bántalmazást, azonban nagyon nehéz megfogalmazni. De összességében a válaszadók úgy ítélték meg, hogy olyan bántalmazási forma, ami kihatással van az egyén lelki állapotára és később ez lelki károsodáshoz vezethet.

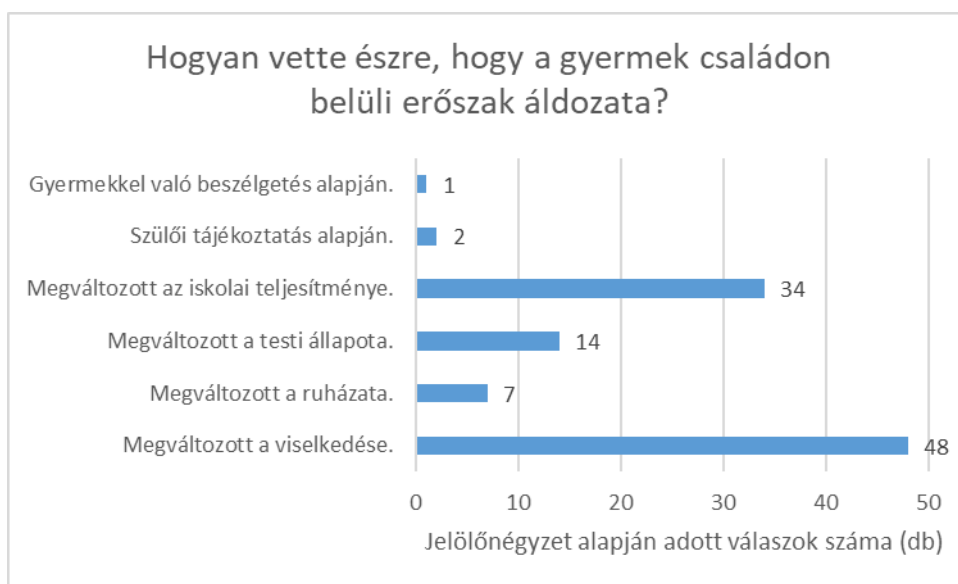
A 9. kérdés volt a vízvonalzó. Azt szerettem volna kideríteni, hogy a válaszadók (n=100) hány százaléka találkozott már családon belüli erőszak áldozatával az iskolában. A 100 főből (n=100) 54% (54fő) válaszolt igennel és 46% (46fő) válaszolt nemmel. Tehát több mint a válaszadók fele találkozott már az iskolában családon belüli erőszak áldozatával a tanulók között (2.ábra). Ebből következtethetünk, hogy a családon belüli erőszak nem is olyan ritka, hiszen a tanárok több mint fele legalább egyszer az eddigi pályájuk során találkozott már ezzel a jelenséggel.

2. ábra: Családon belüli erőszak gyakorisága az 1-4. osztályos tanítók/ volt tanítók szerint.

Forrás: Saját szerkesztés

Innentől a megadott válasz szerint kapta meg mindenki a kérdéssort. Akik igennel válaszoltak nekik a következő kérdés jelent meg: Hogyan vette észre, hogy a gyermek családon belüli erőszak áldozata? A kérdésre több válaszlehetőség közül is lehetett választani. A megkérdezettek legnagyobb aránya a „Meváltozott a viselkedése” és a „Meváltozott az iskolai teljesítménye” válaszlehetőséget jelölte be (3. ábra). 48 alkalommal jelölték be a viselkedésváltozást, 34-szer az iskolai teljesítménybeli változást, 14-szer a megváltozott testi állapotot, 7-szer a megváltozott ruházatot és a válaszadók közül kétszer jelölték a szülői tájékoztatást, 1-szer a gyermek általi elbeszélgetést.

Itt megállapíthatjuk, hogy a pedagógusnak fokozottan kell figyelnie a gyermekek iskolai teljesítményére, illetve viselkedésére, mivel valószínűleg ezek lesznek a legelső és leggyakoribb jelei a családon belüli erőszaknak.

3. ábra: Hogyan vette észre, hogy a gyermek családon belüli erőszak áldozata?

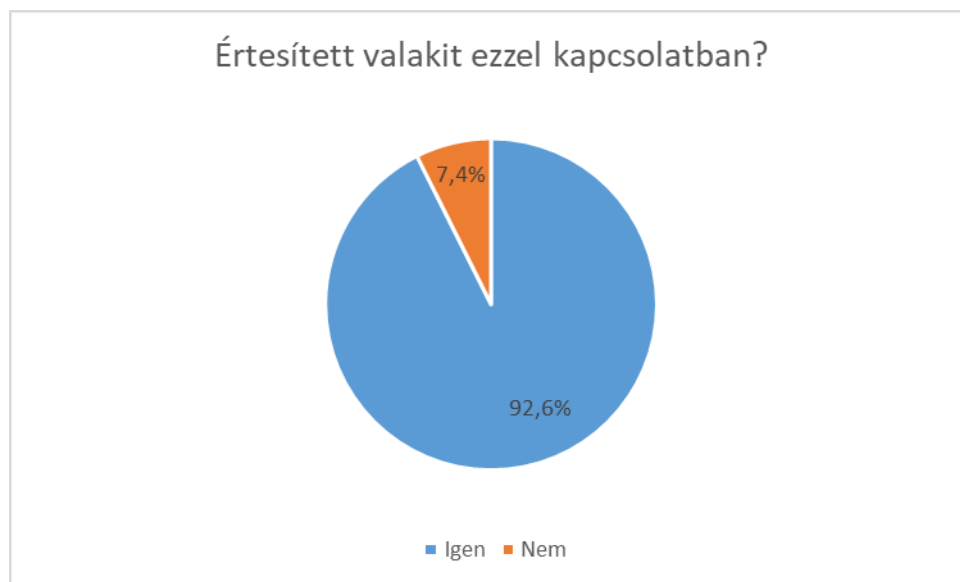
Forrás: Saját szerkesztés

A válaszadók (n=54) indoklást is adtak arra, hogy pontosan hogyan változott meg a gyermek állapota. Pár példa: Sérülések test számos pontján, A gyermek a tanár társaságát kereste, ott érezte magát biztonságban. Információkat csepegtetett. / Az iskolai teljesítménye romlott, félt a számonkérés során. Vad és durva lett a viselkedése. / Sokkal zárkózottabb lett, vágásnyomok jelentek meg rajta, feltűnően (félelmet keltően) öltözött, takargatta a testét, romlott az iskolai teljesítménye, sokszor nem írt házi feladatot, nem készült az órákra. / Többször kereste velem a kapcsolatot, mint korábban, társaitól elvonult. Ruházata koszos volt, több napig viselte ua. a ruhát. Nem érdeklődött a tanulás iránt, órán nem tudta a figyelmét koncentrálni.

Ezek az indoklások pontos képet adnak arról, hogy mi is az a változás, ami bekövetkezett és ami egy pedagógus számára észrevehető.

A következő kérdésem az volt, hogy miután felfedezték a problémát a tanítók (n=54), hogy értesítettek-e ezzel kapcsolatban valakit. A válaszadók 92,6%-a (50fő) jelezte a problémát, míg 7,4%-a (4fő) ezt nem tette meg (4. ábra).

Tehát többségük élt azzal a feladatával, miszerint egy ilyen esetet nem szabad figyelmen kívül hagyni.

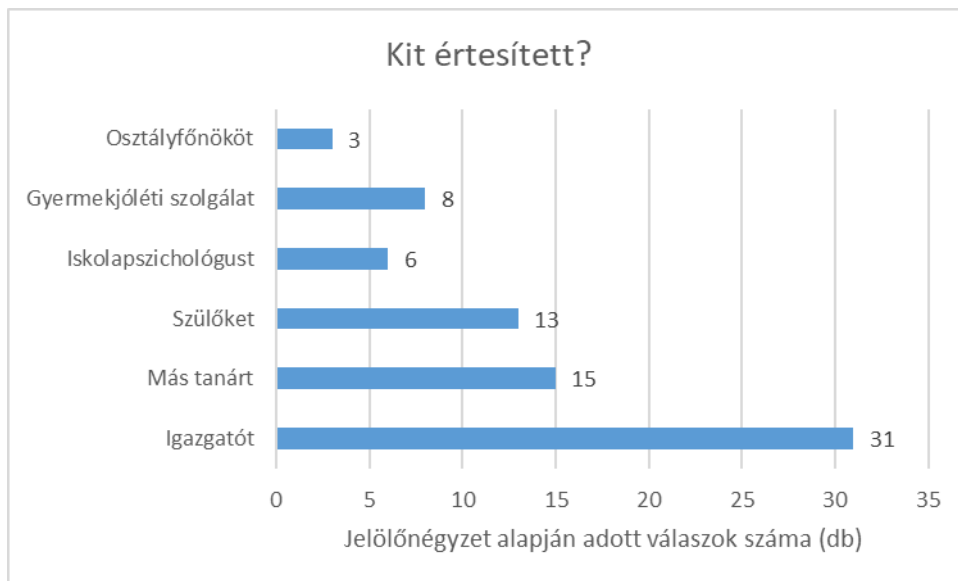

4. ábra: Értesített valakit ezzel kapcsolatban?

Forrás: Saját szerkesztés

Azok, akik igennel válaszoltak (n=50) tájékoztatást adtak a kutatásomhoz arról, hogy kit értesítettek a családon belüli erőszakról. Itt is több lehetőség közül is választhattak. 31 alkalommal jelölték, hogy az igazgatót értesítették, 15-ször más tanárt, 13-szor a szülőket, 8-

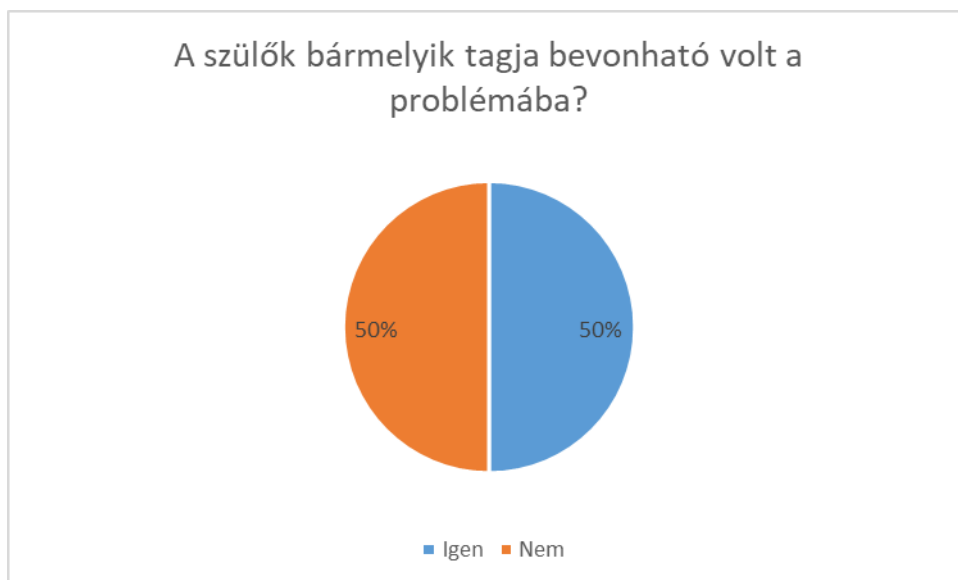
szor a gyermekjóléti szolgálatot, 6-szor az iskolapszichológust és 3-szorpedig az osztályfőnököt (5.ábra).

5. ábra: Kit értesített?

Forrás: Saját szerkesztés

A megkérdezettek (n=50) azzal is információként szolgált, hogy a szülők tagjai mennyire voltak bevonhatók a problémába. 50%-a (25 fő) bevonható volt, míg 50%-a (25fő) nem játszott szerepet a probléma megoldásában (6. ábra).

6. ábra: A szülők bármelyik tagja bevonható volt a problémába?

Forrás: Saját szerkesztés

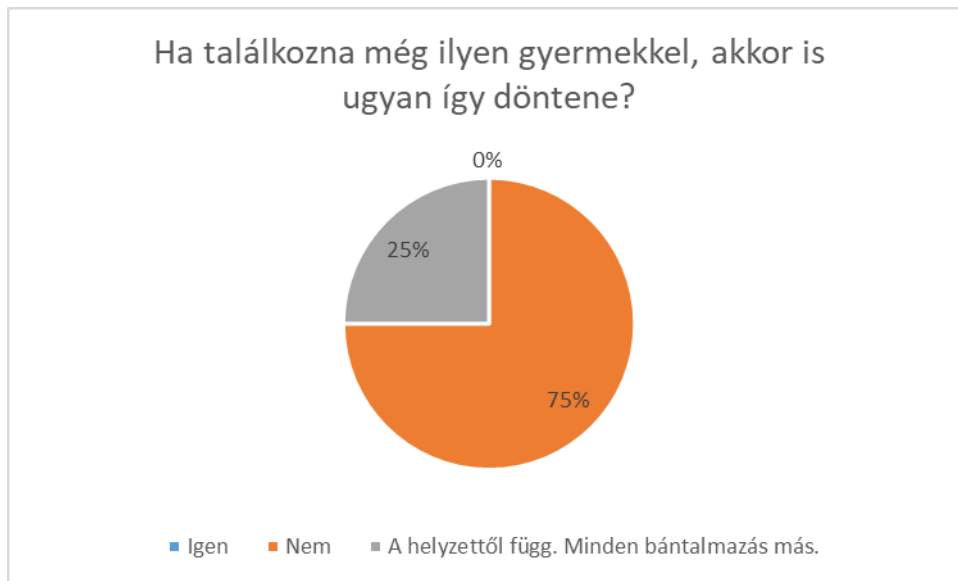
Az általuk (n=50) válaszolt kérdéseknél az utolsó két kérdés kifejtős volt. Arra, hogy hogyan oldódott meg a probléma a következő válaszok születtek: Eltusolták, letagadták. / Elváltak a szülők./ Bíróság, tanúskodás, távoltartási végzés./ Kiemelés, majd a bíróság felülbírálta a

gyámhatóság döntését és visszakerült a családba./ Segítségadással, megfelelő szakemberek bevonásával./ Nem oldódott meg. A családsegítő nem segített, a gyermek másik iskolába került. Arra pedig, hogy hogyan változott volna a gyermek lelki állapota, ha nem kapta volna meg a segítséget a válaszolók (n=50), így válaszoltak: Mentális és érzelmi problémák esetleg önkárosítás. / Talán később maga is " normálisnak" fogadja el az ilyen viszonyt. /Bizalmatlanná vált volna a felnőttek iránt, azonban kapott segítséget, de így is megviselte. / Kihatott volna a további életére, tanulmányaira, emberi kapcsolataira./ Nem bízott volna többé a felnőttekben. Esetleg öngyilkosságot követett volna el. / Nem kapta meg. És gondolom rosszul, mert benne rekedt egy bántalmazó családi életbe.

Az indoklásokból kiderül, hogy nem minden gyermek kapta meg a megfelelő segítséget, attól függetlenül sem, hogy azt a pedagógusok jelezték a kötelezettségüknek megfelelően az intézmény, hatóság, gyermekjóléti szolgálat felé (Németh & Dr. Virág 2013). Mivel a Ptk. elsődlegesen a családot védi nem csak a gyermeket, így nem minden esetben lehet a tanulók ebből a közezből kivenni (Ptk., 2013).

Azok, akik nemmel válaszoltak az értesített-e ezzel kapcsolatban valakit kérdésnél (n=4) (4.ábra), ők a következő képpen magyarázták meg ezt a cselekedetet: Mert már megtörtént a rendőrségi feljelentés. / Mert a gyerek arra kért. Még nagyobb büntetéstől tartott. A családsegítőnek szoltunk. Nem lépett. / Nem voltam biztos benne, hogy miért változott meg a tanuló magatartása./ Nem láttam az egyértelmű jeleket arra, hogy a gyermek családon belüli erőszak áldozata.

Megkérdeztem, ha ilyen esettel találkozónának újra, ugyan úgy döntene-e. A válaszadók (n=4) 75%-a másként döntene, tehát értesítné a megfelelő személyt/szervezetet, míg a válaszadók 25%-a helyzettől függően döntene (7.ábra).

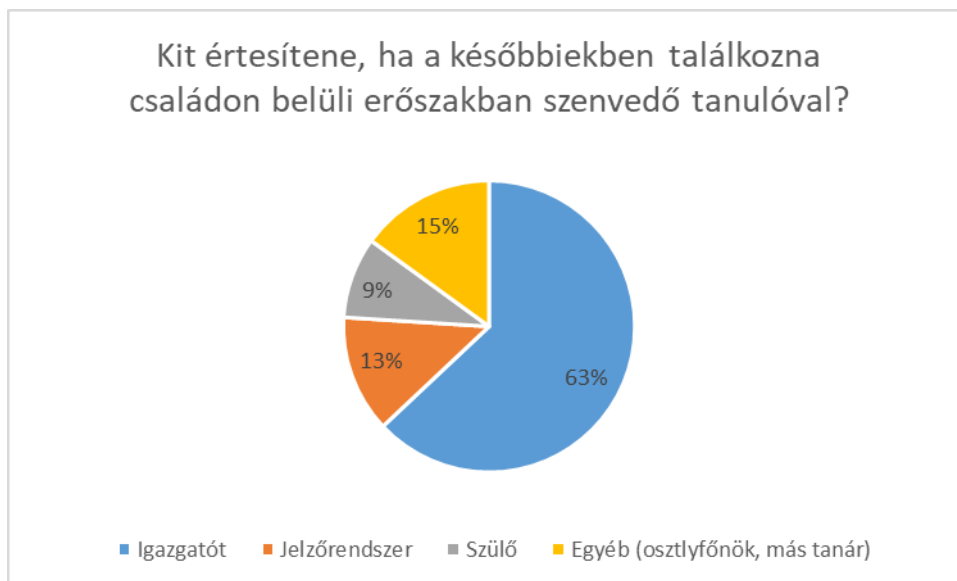
7. ábra: Ha találkozna még ilyen gyermekkel, akkor is ugyan úgy döntene?

Forrás: Saját szerkesztés

Végül pedig azt a kérdést kapták a tanítók (n=4), hogy hogyan hatott a gyermek lelki állapotára, hogy nem kapta meg a segítséget, amire ezek a válaszok születtek: Kapott segítséget, de így is megviselte. / Még bizonytalanabbá tette. / Továbbra is agresszív. / Kapott segítséget, de így is megviselte.

Azok, akik nemmel válaszoltak (n=46) arra a kérdésre, hogy találkoztak-e már családon belüli erőszak áldozatával (2. ábra), inkább kifejtős kérdéseket kaptak. Arra, hogy milyen jelei lehetnek, ha egy gyermek családon belüli erőszak áldozata, pár példán keresztül mutatom be. /Túlságosan zárkózott vagy éppen könnyen erőszakossá válik. A bőrén megjelenő lila foltok. Elhanyagolt ruházat. Rossz osztályzat. Gyakori reggeli fáradtság. Könnyen kijön a sodrából, nehezen kezeli indulatait. / Magatartásbéli problémák (agresszív vagy visszahúzódozó, szorongó viselkedésminta megjelenése), tanulmányi visszaesés, esetleg látható, fizikai sérülés. /Bezárkózottság, magány keresése a társaival a kapcsolatokat egyáltalán nem keresi, ami van leépíti. A felnőttek felé a bizalmat elveszíti. / A viselkedésében drasztikus változások lehettek fel, lehetnek fizikai nyomai is, szocializációs problémákat is okozhat.

A válaszadók (n=46) 63%-a (29fő) választotta azt, hogy az igazgatónak szólna a Kit értesítene, ha találkozna egyszer családon belüli erőszak áldozatával kérdésre válaszolva. 15% (7 fő) választotta az egyéb kategóriát, 13%-a (6 fő) szólna a jelzőrendszer tagjainak, gyermekjóléti szolgálatnak és a hatóságoknak, illetve 9%-a (4 fő) pedig a szülőknek szólna (8.ábra).

8. ábra: *Kit értesítene, ha a későbbiekben találkozna családon belüli erőszakban szenvedő tanulóval?*

Forrás: Saját szerkesztés

Az utolsó két kérdés pedig kifejtős volt a tanítók számára (n=46). Az első kérdés az volt, hogy segítenének-e ezeken a gyerekeken. 100% (46fő) válaszolt igennel a következőképpen indokolva: Mindenképpen. Mert minden gyermeknek joga van nyugodt, szeretetteljes családban felnőnie. / Természetesen. Ezeket a súlyos, családot és gyermeket érintő eseteket mi egymagunk megoldani nem tudjuk, de segíthetünk elindítani a megoldáshoz vezető utat. A pedagógusmunka összetett, nemcsak a tanórák megtartásáról, hanem nevelésről is szól. Alapvető kötelességünk nem elmenni a szemmel látható, iskolai létet is érintő problémák mellett. / Mindenképp, hiszen a pedagógus feladata a tanuló oktatása nevelése mellett a személyiség fejlesztés is a jó irányba, melyhez elengedhetetlen az, hogy otthon is a családban minden rendben legyen.

A végén pedig azt kérdeztem a tanítóktól (n=46), hogy mi lehet az oka annak, ha egy pedagógus mégsem segít a gyermekeken. Pár példa: Félt, hogy konfliktusba kerül az igazgatóval és/vagy az érintett családdal, emellett, hogy nem hisznek neki. / Túlterheltség, ebben a mostani rendszerben nincs idő az egyéni problémákra, hiányoznak az iskolákból a szakemberek. / Esetleg félhet a szülőktől, vagy azt feltételezheti, hogy a gyerekek csak rosszabb lesz otthon, ha kiderül, hogy tudja, vagy állami gondozásba kerülhet a gyermek. / A tanító kevesebb időt tölt velük, a társas kommunikációt nem feltétlenül látja, amiből kiderülne ez a fajta viselkedés. / A saját túlterheltsége vagy félelme attól, hogy hibás döntést hoz azzal, ha közbe avatkozik.

5.5. Kutatás eredményének összevetése a hipotézisekkel

H1: Feltételezésem, hogy a tanítók az érzelmi bántalmazást is ugyanolyan fontosnak tartják, mint a többi bántalmazási fajtát igaznak bizonyult. A válaszadók (n=100) 100%-a vélte úgy, hogy az érzelmi bántalmazás ugyanolyan erőszak, mint a fizikai és szexuális (1.ábra). Illetve (n=100) 100% állította, hogy komolyan kell venni, mivel kihatással van a gyermek életére, a lelki terror pedig, lelki károsodáshoz vezethet.

H2: Feltételezésem, hogy a tanítók több mint fele találkozott már családon belüli erőszak áldozatával igaznak bizonyult. A válaszadók (n=100) 54%-a (54fő) állította, hogy találkozott már családon belüli erőszak áldozatával az iskolában 1-4. osztályban (2.ábra).

H3: A feltételezésem, hogy a családon belüli erőszak áldozatával találkozott tanítók mindegyike hivatalos úton is segített a tanulón hamisnak bizonyult, mivel az ezzel találkozott tanítók (n=54) 4%-a (4fő) válaszolta, hogy nem segített ezen a gyermekén (4.ábra). Azonban ebből 50% (2fő) volt, aki semmilyen úton nem próbálta segíteni a gyermeket, azzal az indokkal, hogy nem látták az egyértelmű jeleket.

H4: Feltételezésem, hogy szülők egyik tagja sem volt bevonható a folyamatba, hogy a gyermek jobb környezetbe kerüljön hamisnak bizonyult, mivel a válaszadók (n=50) olyan információkkal szolgáltak, hogy 50 esetből 50%-a (25fő) állította, hogy a szülők valamelyik tagja részt vett a folyamat megoldásában (6.ábra).

H5: Feltételezésem, hogy azok a gyerekek, akik ebben szenvedtek/ szenvednek megváltozott viselkedést produkáltak/nak, igaznak bizonyult, mivel a megkérdezettek közül (n=54) 48-an jelölték a megváltozott viselkedést (3.ábra). Azzal az indoklással, hogy vad, durva, szorongó lett a gyermek vagy éppen társaitól elvonult.

H6: Feltételezésem, hogy azok a tanítók összese (n=46), akik nem találkoztak még ilyen esettel, ha szembe kerülnek egy ilyen jellegű problémával segíteni fognak a tanulón igaznak bizonyult mivel 100%-a (46fő) válaszolta, hogy segítene ezeken a tanulókon, mivel minden gyermeknek joga vagy a nyugodt békés családi környezethez.

5.6. Következtetés, vélemény, javaslat

A kutatásom során fényt derítettem arra, hogy a pedagógusok, jelen esetben a válaszadók (n=100) hogyan vélekedik a különböző családon belüli erőszakok fajtáiról, mekkora arányban találtak már ebben szenvedő gyermekkel és milyen végkimenetele lett a történetüknek. A válaszokból fény derült arra is, hogy a gyermekvédelmi rendszer mennyire működőképes. Véleményem szerint bár a büntetőjog (Btk, 2012b) maga védi a gyermeket mégsem feltétlen eredményesek ezek az eljárások. Sokszor ki sem derül, hogy a gyermek családon belüli erőszak áldozata, vagy amennyiben kiderül és ezt jelzik is a pedagógusok a megfelelő szervek felé, akkor sem lesz következménye az ügynek. Solt Ágnessel folytatott interjúból kiderül, hogy a jog hiába védi a gyermeket, ha az emberek, akik ezeket a jogokat gyakorolják nem megfelelően látják el a feladatukat. Az információáramlás egyes gyermekvédelmi szervek között katasztrófa, illetve a nevelőszülők sem minden esetben látják el a feladatukat, ezzel még több problémát okozva a gyermeknek (Hornyik, 2020). A kutatásom is rávilágít erre a tényre. A megkérdezettek között volt, aki nem segített a gyermekben, pedig észrevette, vagy legalább sejtette, hogy valami családon belüli gond áll a háttérben, illetve voltak olyan esetek is a beszámoló alapján, melyek bizonyították a gyermekvédelmi rendszer nem megfelelő működését. Volt eset, ahol eltusolták az erőszakot, más esetben a gyermeket kiemelték a családból, majd a bíróság felülbírálván a gyámhatóság döntését visszahelyezte a bántalmazott gyermeket az elkövetőkhöz. De előfordult az is, hogy a családsegítő nem segített, pedig a problémát jelezték felé. Más eseteknél a probléma maga nem oldódott meg, de a gyermeket kivették abból az iskolából. Erre megoldás lehet javaslataim szerint, ha a társadalom maga fog össze, vagy esetleg az intézmény és követelik az újbóli vizsgálatokat, vagy intézkedéseket, ahogy azt Solt Ágnes is megfogalmazta.

A kutatás során az esetek felénél lehetett csak bevonni a probléma megoldásába a szülőt/szülőket. Az erőszakot nem csak a szülő, hanem más rokon is elkövetheti (Virág, 2005). Feltételezhető, hogy ezeknél az eseteknél a szülők nem tudtak a gyermek bántalmazásáról vagy nem tudták hogyan kellene ezt megoldaniuk. Erre megoldásként javasolnám a szülők tájékoztatását a családon belüli erőszakkal kapcsolatban. Például a szülői értekezleteken lehetne ezekről is beszélni egy interaktív foglalkozás keretein belül. A gyermekvédelmi szolgálat, illetve a hatóságok munkatársai közül szakemberek mehetnének előadásokat tartani a témával kapcsolatban az intézményekbe mind a gyerekekhez 1-1 óra keretén belül, mind pedig a szülőkhöz egy szülői óra keretén belül.

Arra, hogy a tanárok minél jobban megismerjék a gyerekeket, akiket tanítanak élménypedagógiai és drámapedagógiai foglalkozásokat javasolnék, amiket kötelezően vezetnék be az iskolák tanterveibe. Ezeken a foglalkozásokon a tanulók nem csak a csapatmunkában szerzett ismereteiket bővítik ki, hanem saját magukat is jobban megismerik. Megtanulják hogyan beszéljenek érzéseikről, fájdalmaikról, vágyaikról. Ezeken a foglalkozásokon előkerülhetnek különböző családon belüli erőszakkal kapcsolatos szövegfeldolgozások is. Például Beate Teresa Hanika: Soha senkinek című művét dolgoznál fel játékos kereteken belül a tanulókkal. A történet egy olyan kislány gyermekkori megrázkódtatásait dolgozza fel, aki családon belüli erőszak áldozata. A nagypapja molesztálja a gyermeket. A kislány hiába mondja el a szüleinek és a testvéreinek a problémáját, azok azt hiszik csak túloz vagy kitalálja az egészet. Végül az egyik szomszéd és egy vele egyidős fiú segít a lányon (Hanika, 2011). Nagyon fontosnak tartanám, hogy a gyerekek megértsék, hogy mindig van kihez fordulni, még akkor is ha a család összes tagja hátat fordít nekik.

A szülő- tanár- gyermek kapcsolat javítására, az esetleges bűncselekmények elkerülésére pedig szintén lehetne csoportos foglalkozásokat tartani mondjuk egy nyári tábor keretein belül. Ide a szülők is jöhetnének gyermekeikkel.

Természetesen ezek sem feltétlenül állítanak meg a családon belüli erőszakot, hiszen, ha valaki el akarja követni és nem kap elrettentő példát ezzel kapcsolatban akkor az el fogja követni a bántalmazást a párjával vagy a gyermekével szemben. De a szülők, gyermekek, pedagógusok bővebb tájékoztatása ezzel a témával kapcsolatban sokat segíthetne a családok és az intézmények felfogásában. Illetve, ha a hatóságnak és a gyermekvédelmi szolgálatnak előadásokat kellene tartania a gyermekek veszélyeztetettségével és a családon belüli erőszak kihatásával kapcsolatban, talán ők is eredményesebben végeznék a munkájukat a későbbi ilyen jellegű problémákkal kapcsolatban és a gyermek nem maradna ott egy bántalmazó környezetben, hanem egy olyan szerető közegbe kerülne, amit megérdemel.

Tehát összességében a családon belüli erőszak eddig is jelen volt, és most is jelen van a történelmünkben. Az, hogy a büntetőjogban foglaltak mennyire eredményesek, attól függ, hogy a jelzőrendszer tagjai megfelelően működnek-e, megtörténik-e az információ csere. A tanárok többsége a kutatás során, aki találkozott már ilyen esettel segítette a tanulókat legjobb tudásuk szerint. Akik pedig nem találkoztak még ilyen gyermekkel/ tanulóval a munkájuk során, ők pozitív visszajelzést adtak azzal kapcsolatban, hogy segítenének-e a gyermekek a későbbiekben.

6. ÖSSZEGZÉS

A családon belüli erőszak nem csak napjainkban, de a múltban is jelen volt. Hiszen, ha nem így lenne, nem születtek volna ezzel kapcsolatos törvények sem (Btk, 2012b). Szakdolgozatomban megvizsgáltam a családon belüli erőszak fajtáit és kihatását a gyermekekre, különös tekintettel jártam körül a büntetőjog gyermekvédelmi részét. Bár a jog maga védi a gyermeket, Solt Ágnessel készített interjú során kiderül, hogy maga a rendszer mit sem ér ha az emberek, hatóságok, szervezetek, nem megfelelően végzik el feladatukat, vagy megakad közöttük az információ áramlás (Hornyik, 2020). Ettől függetlenül az elsődleges segítséget adó közeg, amennyiben a család elfordul egy gyermek számára az iskola, azokon belül is a pedagógusok lehetnek.

A tanárok, mint problémamegoldók számos feladatot ellátnak a tananyag leadása mellett az iskolában. Például folyamatosan kapcsolatot tartanak a szülőkkel és felméri a gyermek lelki állapotát. Abban az esetben, ha észrevesznek egy ilyen jellegű problémát, azt kötelességük jelenti a gyermekjóléti szolgálatnak vagy a hatóságoknak, hogy a büntetőjogban lévő gyermekvédelmi törvények érvényesülni tudjanak. Amennyiben ezt a kötelezettséget elmulasztják, úgy ők is bántalmazó magatartást folytatnak, de minimum munkaköri gondatlanságot jelent, mivel a tanulót veszélyeztetik ezzel (Németh & Dr. Virág 2013).

Kutatásom megalapozásaként feldolgoztam a családon belüli erőszakkal kapcsolatos szakirodalmat, illetve a tanárok feladatkörét. A kutatás során egy online anonim google kérdőívet küldtem el több személyhez és iskolába is, ahol az 1-4. osztályos tanítókat/ volt tanítókat kérdeztem a családon belüli erőszakkal kapcsolatban. 100 fő (n=100) töltötte ki ezt a kérdőívet, melyből 54% (54fő) állította, hogy találkozott már családon belüli erőszak áldozatával az iskolában. Az eredmények tükrében kiderült, hogy azok a tanárok, akik találkoztak már ilyen tanulókkal többségben vannak, mint akik még nem találkoztak a pályájuk során ilyen esettel. Ebből (n=54) csupán 7,4% (4fő) állította, hogy nem segített a gyermeknek a probléma megoldása során. Azonban az indoklásokból kiderült, hogy a válaszadók (n=4) 50%-a (2fő) esetében fordult elő, hogy semmilyen intézkedés nem történt az ügyel kapcsolatban.

Összeségében a kutatásomból fény derült arra, hogy a tanítók hogyan vélekednek az egyes erőszakokról, mi a véleményük az érzelmi bántalmazásról és ez milyen változásokat von maga után a gyermek részéről. A kutatásból még az is kiderült, hogy aki nem találkozott ilyen tanulóval, hogyan vélekedik erről.

Sajnos napjainkban jelen van a családon belüli erőszak, ami több tanulót, gyermeket érint mint kellene, hiszen nem elégedhetünk meg mással csak a nullával. Bár a 21. században már törvények védik a gyermekeket, az erőszak megtörténtét azonban nem minden esetben lehet kikerülni. Ezért a tanárok legfőbb feladata, hogy segítsék ezeket a tanulókat.

FELHASZNÁLT FORRÁSOK ÉS SZAKIRODALMAK

Irodalomjegyzék

Beate T. Hanika (2011): *Soha senkinek*. Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó Zrt., 184p.

Calicchio Stefano (2021): *A tudományos pszichológia története: A pszichológia születésétől a neuropszichológiáig és a legaktuálisabb alkalmazási területekig*. [online] Stefano Calicchio [2023.04.27.]>URL:https://www.google.hu/books/edition/A_tudom%C3%A1nyos_pszichol%C3%B3gia_t%C3%B6rt%C3%A9nete/8H49EAAAQBAJ?hl=hu&gbpv=0

Dat Tan Nyugent, E. Pamela Wright, Christine Dedding, Tam Thi Pham, Joske Bunders (2019): *Low self-esteem and its association with anxiety, depression, and suicidal ideation in Vietnamese secondary school students: A cross-sectional study*. [online] Front Psychiatry. 10p. doi:10.3389/fpsy.2019.00698[2023.04.26.]>URL:
<https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsy.2019.00698/full>

Dr. Gombolai Éva (2019.05.06.): *Ki számít közfeladatot ellátó személynek?* [online] [2023.04.27.]>URL:<https://das.hu/jogi-esetek-es-hirek/ki-szamit-kozfeladatot-ellato-szemelynek/>

Dr. Kisida Erzsébet (2002): *Bűnmegelőzési kiskönyvtár: Pedagógusok jogi kézikönyve*. Országos Bűnmegelőzési Tanács, Budapest 109p.

Gönczöl Katalin, Kerezsi Klára, Korinek László, Lévay Miklós(szerk.) (2016): *Kriminológia – szakkriminológia*. [online] Wolters Kluwer Kft[2023.04.27] >URL:
<https://mersz.hu/kiadvany/54/info/>

Hornyik Zsuzsanna (2020/2): *Családon belüli erőszak Magyarországon- interjú Solt Ágnessel*. [online] Belügyi Szemle 2020/2. szám. DOI: 10.38146/BSZ.2020.2.10, 123-129p [2023.04.28.]>URL: <http://real.mtak.hu/122529/>

Horváth Éva, Lengyel Judit, Ónody-Molnár Dóra és Tóth Melinda (2011.07.15.): *A gyermekek szexuális bántalmazása*. [online] Budapest [2023.05.01.]>URL:http://cij.hu/hu/wp-content/uploads/2018/09/pandora-szelenceje_rovid_valtozat_web.pdf

Lengyel Katalin, Puskás Nikolett, Kovács Gábor, Dr. Szabó Zsuzsanna, Jakabos Hadassa, Móra Katalin, Gór Dóra, Szabó Lili, Szilágyi Zsuzsanna, Györe Rita, Maróti Eszter, Micskei Orsolya (2019.08.27.): *A trauma és bántalmazás tünetei gyerekeknél.* [online] [2023.04.28.]>URL:<https://onlinepszichologus.net/blog/a-trauma-es-a-bantalmazas-tunetei-gyerekeknel/>

Németh Margit, Dr. Virág György (2013.08.): *Pedagógusok felkészítése az erőszakos bűncselekmények gyermekáldozatainak támogatására.* [online] 15-17p. [2023.05.01.]>URL: <https://doksi.net/hu/get.php?lid=21877>

Pukánszky Béla (2001): *A középkor és a reneszánsz gyermekfelfogása.* [online] [2023.04.26.]>URL:http://www.pukanszky.hu/Gyermekkor_2001/3_K%C3%B6z%C3%A9pkor%20_%C3%A9s_renesz%C3%A1nsz.pdf

Ranschburg Jenő (2003): *Az én és a másik.* Saxum Kiadó Kft. Budapest, 20-21p., 33-34.p.,

Rózsás Eszter (2004/2): *A gyermekvédelem rendszere.* [online] JURA, 140.p [2023.04.26.]>URL: <https://szakcikadatbazis.hu/doc/7786703>

Sz.n. (2020): *Ismerd fel és tegyél ellene.* [online] [2023.04.27.]>URL: <https://unicef.hu/igy-segitunk/hireink/ismerd-fel-es-tegyel-ellene-gyermekbantalmazas-elleni-kampanyt-inditott-az-unicef-magyarorszag>

Sz.n. (2022.a): *Fizikai bántalmazás* [online] [h.n.] [2023.04.25.]>URL: <https://egeszsegvonal.gov.hu/f/2052-fizikai-bantalmazas.html>

Sz.n. (2022.b): *Szexuális bántalmazás és kizsákmányolás.* [online] [2023.04.24.]>URL:<https://egeszsegvonal.gov.hu/s-sz/2064-szexualis-bantalmazas-es-kizsakmanyolas.html?highlight=WyJzemV4dVx1MDB1MWxpcyIsImJcdTAwZTFudGFsbWF6XHUwMGUxcyIsInN6ZXh1XHUwMGUxbGlzIGJcdTAwZTFudGFsbWF6XHUwMGUxcyJd>

Szabó Judit (2019.11.): *A tizenkét éven aluliak sérelmére elkövetett szexuális erőszak egy aktakutatás eredményei (Sexual violence against persons under the age of twelve in light of the findings of a criminal case file analysis),* [online] [h.n.] [2023.04.25.]>URL: https://www.researchgate.net/publication/339484281_A_TIZENKET_EVEN_ALULIAK_SE_RELMERE_ELKOVETETT_SZEXUALIS_EROSZAK_EGY_AKTAKUTATAS_EREDME_NYEI_TUKREBEN_Sexual_violence_against_persons_under_the_age_of_twelve_in_light_of_the_findings_of_a_criminal_case_f

Szóllósi, G. (2005). *A családon belüli erőszak differenciáltsága (Különbségek a nevek, a felfogások és a helyzetek szintjén)*. Magyarország: KJK-Kerszöv Jogi és Üzleti Kiadó. Budapest

Virág György – szerk. – (2005): *Családi iszonyok*. OKRI – KJK–Kerszöv, Budapest.

Vogel-Scibilia, S.E., McNulty, K.C., Baxter, B., Miller, S., Dine, M. & Frederick J. Frese (2009): *The recovery process utilizing Erikson's stages of human development*. [online] Community Ment Health Journal, 45(6):405-14.p. doi:10.1007/s10597-009-9189-4 [2023.04.24.]>URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10597-009-9189-4>

Törvények

(Btk.,2012a): Büntető Törvénykönyv- 2012. évi C. törvény [online] [h.n.] IV.fejezet 16.§ [2023.04.27.]>URL:<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200100.tv>

(Btk.,2012b): Büntető Törvénykönyv- 2012. évi C. törvény [online] [h.n.] [2023.04.27.]>URL: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200100.tv>

Polgári Törvénykönyv 2013. évi V. törvény: *Negyedik könyv Családjog*. [online] [h.n.] [2023.04.27.]>URL: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300005.tv>

Internetes forrás

Miroslav Volf [é.n.]: *Idézetek a bűnről*. [online] 29.p. [2023.04.23.]>URL: <https://365idezet.hu/kategoria/bun-idezetek>

7. MELLÉKLET

Családon belüli erőszak kihatása az iskolai életre

Varga Liliánának hívnak, a MATE Egyetem Pedagógiai karának vagyok utolsó éves hallgatója. Szakdolgozatom témája a "Családon belüli erőszak kihatása az iskolai életre Magyarországon (Tanári szemszögből)". Fontosnak tartom, hogy erről a témáról beszéljünk, és az emberek megértsék milyen problémákkal kell egyes gyerekeknek megküzdeniük. Ahhoz, hogy jobban körbe járjam a témát, szeretném a segítségüket kérni! Kérem, ha tehetik, töltsék ki a kérdőívet!

A kérdőívem teljesen anonim, személyiségi jogokat nem sért, mivel pontos beazonosításra alkalmatlan. Az Ön/Önök által megadott adatokat kizárólag a szakdolgozatomban fogom használni! A kérdőívem kitöltése maximum 15-20 percet vesz igénybe!

Munkám támogatásában való részvételüket előre is köszönöm!

Tisztelettel: Varga Liliána

Neme? *

- Nő
- Férfi
- Egyéb

Életkora? *

- 22-25
- 26-30
- 31-35
- 36-40
- 41-45
- 46-50
- 51 fölött

Lakóhelye: *

- Főváros
- Megyeszékhely
- Város
- Község
- Egyéb...

Milyen intézményben tanít? *

- Állami
- Magán
- Egyházi
- Egyéb...

Hány éve tanít? *

- 0-5 év
- 6-10 év
- 11-15 év
- 16-20 év
- 21-25 év
- 26 évnél több ideje.

Ön szerint mit nevezünk erőszaknak? *

- Fizikai bántalmazás
- Szexuális bántalmazás
- Érzelmi bántalmazás
- Mindegyik
- Egyik sem

Ön szerint az érzelmi bántalmazást komolyan kell venni? Ha igen, miért? Ha nem, miért nem? *

Rövid szöveges válasz

.....

Ön hogyan határozná meg a lelki terrort? *

Rövid szöveges válasz

.....

Ön találkozott már az iskolában a tanulók között családon belüli erőszak áldozatával? *

- Igen
- Nem

Hogyan vette észre, hogy a gyermek családon belüli erőszak áldozata? *

- Megváltozott a viselkedése.
- Megváltozott a ruházata.
- Megváltozott a gyermek testi állapota.
- Megváltozott az iskolai teljesítménye.
- Egyéb...

Miben változott meg? Mi volt a különbség az eddigiekhez képest? *

Rövid szöveges válasz

Értesített valakit ezzel kapcsolatban? *

- Igen
- Nem

Kit értesített? *

- Igazgatót
- Más tanárt
- Szülőket
- Egyéb...

A szülők, családtagok, bármelyik tagja bevonható volt a probléma megoldásába? *

- Igen
- Nem

Hogyan oldódott meg a probléma? *

Hosszú szöveges válasz

Ön szerint, hogyan hatott volna a gyermek lelki állapotára, ha nem kapta volna meg a megfelelő segítséget? *

Hosszú szöveges válasz

Miért nem? *

Rövid szöveges válasz

Ön szerint milyen jelei lehetnek, ha egy gyermek családon belüli erőszak áldozata? *

Hosszú szöveges válasz

Kit értesítene ilyen esetben? *

- Igazgatót
- Szülőket
- Más tanárt
- Egyéb...

Ha a későbbiekben találkozna ilyen gyermekkel, akkor segítene rajta? Ha igen, miért? Ha nem, miért nem? *

Hosszú szöveges válasz

Ön szerint mi lehet az oka annak, ha a tanító figyelmen kívül hagy egy ilyen esetet? *

Hosszú szöveges válasz

Ön szerint hogyan hatna a gyermek lelki állapotára, ha segítséget kérne és nem kapná meg? *

Hosszú szöveges válasz

Ha találkozna még ilyen gyermekkel, akkor is ugyan így döntene? *

- Igen
- Nem
- Egyéb...

Hogyan hatott a gyermek lelki állapotára az, hogy nem kapott segítséget? *

Hosszú szöveges válasz

Köszönöm szépen, hogy segítette munkámat!

NYILATKOZAT

Alulírott **Varga Liliána**, a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Neveléstudományi Intézet Kaposvári Campus, **tanító** szak nappali/levelező* tagozat végzős hallgatója nyilatkozom, hogy a dolgozat saját munkám, melynek elkészítése során a felhasznált irodalmat korrekt módon, a jogi és etikai szabályok betartásával kezeltem. Hozzájárulok ahhoz, hogy Záródolgozatom/Szakdolgozatom/Diplomadolgozatom egyoldalas összefoglalója felkerüljön az Egyetem honlapjára és hogy a digitális verzióban (pdf formátumban) leadott dolgozatom elérhető legyen a témát vezető Tanszéken/Intézetben, illetve az Egyetem központi nyilvántartásában, a jogi és etikai szabályok teljes körű betartása mellett.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen **nem***

Kelt: Kaposvár, 2023 év május hó 1 nap

Hallgató

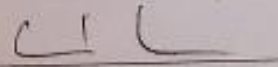
NYILATKOZAT

A dolgozat készítőjének konzulense nyilatkozom arról, hogy a Záródolgozatos/Szakdolgozatos/Diplomadolgozatos áttekinttem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A Záródolgozatos/Szakdolgozatos/Diplomadolgozatos záróvizsgán történő védeésre javaslom/ nem javaslom*.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen **nem***

Kelt: Kaposvár 2023 év május hó 1 nap

Belső konzulens